

ANDMEKAITSE INSPEKTSIOON

Põlva Vallavalitsus
info@polva.ee

Teie 28.11.2024 nr 14-5/24-2115-1

Meie 23.12.2024 nr 2.3-8/24/3075-2

Vastus pöördumisele

Andmekaitse Inspeksioon sai Põlva Vallavalitsuse (KOV) pöördumise, milles küsite inspeksiooni seisukohta Pärnu Maakohtu poolt füüsilise isiku kohta nõutava teabe ja isikuandmete (sh eriliigiliste andmete) väljastamise osas. Pöördumisest ei selgu täpsemalt, mis menetluses ja millisel õiguslikul alusel kohus andmeid küsib, seetõttu saame anda üldiseid selgitusi.

Esmalt selgitan, et Andmekaitse Inspeksioon ei saa selgitustaotlusele vastates anda konkreetsele juhtumile siduvat õiguslikku hinnangut, see on võimalik ainult järelevalvemenetluses. Inspeksiooni kohustus on märgukirjale ja selgitustaotlusele vastamise ning kollektiivse pöördumise esitamise seaduse §-st 3 tulenevalt anda õiguslaseid selgitusi.

KOV-ile seadusega pandud ülesanne on muu hulgas sotsiaalhoolekande ja sotsiaalabi teenuste korraldamine. Seaduses ette nähtud ülesannete täitmisel tekkivat teavet saab pidada avalikuks teabeks avaliku teabe seaduse (AvTS) mõttes, kui teavet, mis on saadud või loodud õigusaktides sätestatud avalikke ülesandeid täites ning millele juurdepääsu võib seaduses sätestatud korras piirata (AvTS § 3). Avaliku teabe seadus on üldseadus, mida tuleb teabevaldajal üldjuhul alati kohaldada (v.a erinormi olemasolul) avaliku teabe avalikustamise ja juurdepääsupiirangute suhtes. Sõltumata asjaolust, millises menetluses ja kelle poolt sama teavet võidakse veel kasutada¹. AvTS § 35 lg 1 sätestab teabe asutusesiseseks kasutamiseks tunnistamise alused, mis muuhulgas hõlmavad era- ja perekonnaelu kaitset, teavet sotsiaalabi ja -teenuste kohta jt piiranguid. Teabevaldaja ei väljasta teavet, millele on kehtestatud juurdepääsupiirang ning taotlejal ei ole piiranguga teabele juurdepääsuõigust (AvTS § 23 lg 1 p 1). Seega, kui ei esine alust keeldumiseks, tuleb teabevaldajal teabenõue täita teabenõudja soovitud viisil, kaitstes teavet, millele teabenõudjal juurdepääs puudub.

Isikuandmeid sisaldava teabe töötlemisele rakendatakse isikuandmete kaitse üldmääruses² (IKÜM) sätestatud korda (AvTS § 39 lg 1). IKÜM-ist tulenevalt tuleb isikuandmete ja isikuandmete töötlemise mõisteid käsitleda laialt, st isikuandmetena tuleb käsitleda igasugust teavet, mis puudutab kõnealust isikut³ ning töötlemisena mõista mistahes isikuandmetega tehtavat toimingut⁴.

¹ RKHKo 18.04.2022 asjas 3-20-1265 p 19

² [Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrus](#) (EL) 2016/679, 27. aprill 2016, füüsiliste isikute kaitse kohta isikuandmete töötlemisel ja selliste andmete vaba liikumise ning direktiivi 95/46/EÜ kehtetuks tunnistamise kohta

³ EL Kohtu 04.05.2023 otsus asjas C-487/21 p 23

⁴ EL Kohtu 24.02.2022 otsus asjas C-175/20 p 35

Igasuguseks isikuandmete töötlemiseks (sh andmete vaatamine, päringute tegemine, andmete edastamine jms) peab lähtuvalt IKÜM artiklist 6 esinema õiguslik alus. Eriliigiliste isikuandmete töötlemisel on lisaks vajalik, et esineks üks IKÜM artikkel 9 lõikes 2 toodud punktidest, mis lubaks eriliigilisi (näiteks terviseandmeid) töödelda, ning muul juhul on eriliigiliste andmete töötlemine keelatud.

Siiski ei tähenda isikuandmete töötlemiseks õigusliku aluse olemasolu seda, et isikuandmete töötlemine on igal konkreetsel juhul õiguspärane. Töötlemine kui toiming peab olema õigusliku alusega ka kooskõlas. Teisisõnu, lisapiirangud võivad tuleneda õiguslikust alusest enesest ja IKÜM artiklis 5 sätestatud töötlemise põhimõtetest, sealhulgas võimalikult väheste andmete kogumise ehk minimaalsuse põhimõttest. Eeltoodud põhimõtet tuleb hinnata koostoimes IKÜM artiklites 6 ja 9 sätestatud „vajalikkuse“ kriteeriumiga. See tähendab, et konkreetsete isikuandmete töötlemine peab olema „vajalik“ kõnealusel alusel sätestatud eesmärgil töötlemiseks.⁵ Näiteks sätestab kindlustustegevuse seaduse § 219 andmetöötlejale kohustuse kindlustusandjale terviseandmete edastamiseks kui need on vajalikud kindlustuslepingu täitmiseks ja selle täitmise tagamiseks või tagasinõuete esitamiseks. Kuid selle alusel tuleb edastada isikuandmed ainult selle eesmärgi täitmiseks vajalikus ulatuses.

Lisaks on kohus terviseandmete töötlemise õigusliku aluse osas selgitanud näiteks juhul, kui võlaõigusseaduse (VÕS § 768) kohaselt kehtib tervishoiutöötaja saladuse hoidmise kohustus. Seadusest tulenev alus terviseandmete väljastamiseks võib olla kahetine – kas andmete avaldamist *lubav* või selleks *kohustav*. *Kohustus* patsiendisaladuse avaldamiseks võib tuleneda mõnest valdkondlikust õigusaktist. Sellisel juhul on seadusandja otsustanud, et avalik huvi on olulisem patsiendi huvist hoida tervishoiuteenuse osutamise käigus avaldatud andmed saladuses, nt abivajavast lapsest teavitamise kohustus.⁶

Samas *lubav* alus saladuse hoidmise kohustusest kõrvalekaldumiseks saab olla mh vastamisel kohaliku omavalitsuse nõudele seoses neile seadusega pandud ülesannete täitmisega, näiteks isiku kinnisesse asutusse paigutamise menetluses⁷. Isiku kinnisesse asutusse paigutamine ilma tema nõusolekuta saab toimuda ainult kohtu loal ja eeldusel, et isikul esineb raske psüühikahäire⁸.

Psühhiaatrilise abi seaduse (PsAS) § 5 lg 2 sätestab, et psühhiaatrilist ravi ja diagnoosi puudutav teave on isiku eraelu saladus ja selle edastamine väljapoole raviprotsessi on lubatud ainult isiku enda või tema seadusliku esindaja kirjalikul nõusolekul, samuti uurimisasutuse, politsei, prokuratuuri, kriminaalhooldusosakonna või kohtu seadusest tuleneva nõude alusel, muuhulgas isiku elukohajärgsele valla- või linnavalitsusele ja isiku lähedastele ulatuses, milles see on vajalik neile isikutele seisukoha või kaebuse esitamiseks isiku kinnisesse asutusse paigutamise menetluses. PsAS § 5 lõikes 3 sätestatud arsti konfidentsiaalsuskohustuse eesmärki silmas pidades tuleb PsAS § 5 lõiget 2 tõlgendada nii, et see lubab asutusele viimase nõudmisel esitada üksnes info selle fakti kohta, kas isik on ravi saanud ning seoses millise diagnoosiga. Norm ei anna aga alust VÕS §-s 768 sätestatud saladuse hoidmise kohustusest kõrvalekaldumiseks laiemalt, s.o avaldada andmeid ravi täpsema sisu, diagnoosi nüansside ning ravi käigus teatavaks saanud muude asjaolude kohta, rääkimata kogu haigusloo avaldamisest⁹. Märgin ka, et kohtu hinnangul ei loo ükski seadus iseseisvat õiguslikku alust nõuda kutsesaladust hoidvalt tervishoiutöötajalt patsiendi andmeid laiemas ulatuses ega anna ka arstile õigust kutsesaladust laiemalt avaldada, kui seda võimaldavad VÕS § 768 ja seda täpsustavad sätted (nt PsAS § 5)¹⁰.

Eelpool kirjeldatud ja näidete abil selgitatud põhimõtted kehtivad ka isikuandmete nõudmisel

⁵ RKKKo 26.09.2022 nr 3-20-1449 p 24

⁶ RKKKo 01.04.2022 nr 1-20-5071, p 20 jj

⁷ Kohtule vastava avalduse ja kohtu korraldusel vajalike dokumentide esitamine on üldjuhul KOV ülesanne, vt [tsiviilkohtumenetluse seadustiku](#) 54. ptk.

⁸ Vt [sotsiaalhoolekandeseaduse](#) § 105 ja [psühhiaatrilise abi seaduse](#) § 11.

⁹ RKKKo 01.04.2022 nr 1-20-5071, p 28

¹⁰ samas, p 30

kohtu poolt. Kohus peaks isikuandmete küsimisel tuginema õiguslikule alusele (kas on näiteks menetlusseadustikust tulenev erinorm kohtule andmete esitamiseks vmt), selgitama eesmärki ja põhjendama andmete küsimise ulatust kooskõlas selle eesmärgiga.

Kokkuvõttes on Põlva Vallavalitsuse kohustus isikuandmete vastutava töötlejana tagada ja tõendada, et tema poolt toimub isikuandmete töötlemine kooskõlas IKÜM nõuetega. Seetõttu on KOV kohustus hinnata, kas isikuandmete väljastamine küsitud ulatuses on põhjendatud. Kahtluse korral tuleb üle küsida ning andmete küsijal on kohustus selgitada millisel õiguslikul alusel, milliseid andmeid vajatakse ja miks just sellises ulatuses andmed on vajalikud eesmärgi täitmiseks.

Loodan, et minu selgitustest oli abi.

Lugupidamisega

(allkirjastatud digitaalselt)

Anu Suviste
jurist
peadirektori volitusel